

**УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФАКУЛТЕТ ЗА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ**

ISSN 1857-7296

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2010**

**Со трудови од научно-стручниот собир на тема
„Улогата на музиката во образовниот процес“**

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФАКУЛТЕТ ЗА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ**

За издавачот:

проф. д-р Саша Митрев
проф. д-р Емилија Јаневиќ - Ивановска
доц. д-р Илчо Јованов
доц. Антонијо Китановски

Издавачки совет:

доц. д-р Илчо Јованов
проф. д-р Милица Шкариќ
доц. д-р Стефанија Лешкова-Зеленковска
асс. м-р Ленче Насев

Редакциски одбор:

проф. д-р Милица Шкариќ
доц. д-р Стефанија Лешкова-Зеленковска
асс. м-р Ленче Насев

Главен уредник:

проф. д-р Милица Шкариќ

Одговорни уредници:

проф. д-р Милица Шкариќ
доц. д-р Стефанија Лешкова-Зеленковска
асс. м-р Ленче Насев

Јазично уредување:

Даница Гавриловска-Атанасовска

Техничко уредување:

Славе Димитров
Благој Михов

Печати:

Печатница „2-ри Август“ - Штип

Редакција и администрација:

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
Факултет за музичка уметност
бул „Крсте Мисирков“ бб
п.фах 201, 2000 Штип, Македонија

СОДРЖИНА

Проф. д-р Милица ШКАРИЌ Музичкиот развој и улогата на музичкото образование кај децата до 10-годишна возраст.....	7
Доц. д-р Стефанија ЛЕШКОВА-ЗЕЛЕНКОВСКА и проф. д-р Аида ИСЛАМ Улогата на музичката едукација во функција на спроведување на предметот Музичко образование во одделенската настава	13
М-р Дуња ИВАНОВА Мултиапликативната примена на музиката во воспитно-образовниот третман на децата	21
Доц. м-р Валентина ВЕЛКОВСКА-ТРАЈАНОВСКА Стручниот профил на дипломиран музички теоретичар – педагог	29
М-р Викица КОСТОСКА-ПЕНЕВА Наставникот по музичко образование како фактор за успешно изучување на музички инструменти во основните училишта	33
М-р Дирона СОКОЛОВСКА Улогата на музичкиот педагог во креирањето на музичката средина во детските градинки.....	43
Асс. м-р Ленче НАСЕВ Предметот Музичко образование во рамките на основното образование	59
Лариса ЖУЛИНА-МИТОВСКИ Улогата на музиката во образовниот процес.....	63
М-р Мирјана ШУЛАЈКОВСКА Хорот „Пиколо“ – дел од музичкото образование на учениците	71
Доц. м-р Гоце ГАВРИЛОВСКИ Специфичности во работата со надарени ученици – дефинирање и идентификација	77
Доц. м-р Марјан ЈАНКОСКИ Примената на народните инструменти во одделенската и предметната настава	85
Прилози	91

ПРЕДГОВОР

Факултетот за музичка уметност во Штип е основан на 27 март 2007 година како дел од Универзитетот „Гоце Делчев“. Оваа институција годинава одбележа три години од своето постоење и во овој краток временски период веќе располага со добра кадровска и просторна екипираност.

Поволните услови за работа и ентузијазмот на претежно младиот наставен кадар, придонесоа за развивање на желба поволно да се влијае врз музичкиот развој и култура на популацијата на територијата на цела Република Македонија. Поради ова на 9 февруари 2010 се одржа првиот научно-стручен собир на оваа институција на тема *Улогата на музиката во образовниот процес*. Целта на овој собир беше да се направи детална анализа на состојбите на музичкото образование во предучилишното воспитување, основното и средното образование и да се укаже на можните начини преку кои тоа може и треба да се подобри во нашата држава.

Факултетот за музичка уметност во Штип ќе продолжи и во иднина да биде еден од главните промотори на музичката култура во државата, ќе поттикнува и извршува научно-истражувачка дејност и ќе се залага за квалитетно музичко образование на сите нивоа. Во тие рамки, ова прво издание на Годишниот зборник претставува почеток на овие процеси.

Од главниот уредник

СТРУЧНИОТ ПРОФИЛ НА ДИПЛОМИРАН МУЗИЧКИ ТЕОРЕТИЧАР – ПЕДАГОГ

Од постоењето на човекот еден од најзначајните елементи на неговото живеење претставува музиката, за чие влијание - морално, духовно или просветлувачко отсекогаш се поставувале многу прашања и тези. Платон, на пример, во текот на своето живеење (427 - 347 пр.н.е.) ја поставува музиката „како врвна филозофија и наука, чие волшепство може да придонесе за култивирање на духот, поради што треба да се воведо во образованието на младите“. Тенденција која продолжува да се потврдува и профилира до ден- денес.

Од поблиското минато, кога севкупното образование го изведуваа учители, индивидуалци кои успеале да стекнат малку поголемо образование од останатите, образовниот систем еволуираше при што се отворија виши школи, факултети и во сегашно време универзитети кои овозможуваат сè повисок и поквалитетен наставнички кадар, специјализиран стручно за материјата која треба да им се пренесе на идните генерации ученици. Само како потсетување, во 1950 година се формира музичкиот оддел при Педагошката академија во Скопје, а во 1966 година се формира Факултетот за музичка уметност, со првиот декан академик проф. Властимир Николовски, при што уште тогаш се потврдува потребата од посоодветно, стручно образување на идните наставници. Можеби сè уште нашиот образовен систем не би можел да еволуира на уште повисоко ниво, како што е, на пример, Германија каде постојат одделни студиски програми за наставниците по музичко образование за основни училишта и наставниците по музичко образование за музички училишта. Од друга страна, Министерството за образование на германската федерална држава Хесен работи на тоа да ѝ ја доверат на музиката - централната улога во образованието. Во два пилот-проекта во текот на 2005/6 и 2006/7 година, 21 основно училиште во Хесен работат кон трансформирање во „Музичко основно училиште“. Називот означува институција – основно-образовна установа, во која кон музичкото образование се приоѓа со посебно внимание, над традиционалната форма, очекувајќи дека со таквото образование ќе се развијат многу повеќе креативните способности на учениците, ќе се зголеми нивната желба за учење и ќе се подобри нивниот психолошки, емоционален развој и нивните интеракциски способности.

На Факултетот за музичка уметност во Штип студиската програма за идниот наставнички кадар, дипломираните музички теоретичари и педагози, во најголем дел е составена од предметни програми кои во текот на годините се докажале како фундаментални, содржани во студиските програми на овој профил во најголем дел европски земји, поради што лесно се адаптираше според потребите на Европскиот кредит-трансфер систем, но и постојано се моделира според сите најнови сознанија и потреби на образовниот систем на Република Македонија. Студиската програма опфаќа стручни предметни програми кои оформуваат многу сериозно образуван наставник по музичко образование, а понатаму се дополнети со општообразовни предмети кои ги прошируваат сознанијата и видиците на идните академски граѓани. Нема потреба повторно да се спомене од колкаво значење била и е музиката за секој човек, особено што сега веќе истата покрај едукативниот, педагошкиот и социјалниот аспект сè повеќе институционализирано се употребува во терапевтски цели. На пример, во нашата земја „сестраното користење на музиката во воспитно-образовниот, односно терапевтскиот процес како веќе верифицирана претпоставка за емотивниот и социјалниот развој“ на децата со пречки во развојот започнува уште во 1951 година. Наставниците на Педагошкиот факултет стекнуваат минимални знаења од областа на музичката уметност и сосема недоволно за да би можеле да ѝ се посветат на оваа материја соодветно, да можат да работат со учениците на развивање на нивните музички и креативни способности, како и да ги откријат и насочат талентираните ученици.

Клучниот дел на Студиската програма на Одделот за музичка теорија и педагогија ја претставуваат предметни програми кои го воведуваат студентот темелно и по редослед во основите на музичката уметност. За наставата да биде на исклучително високо ниво, овие предметни програми (повторно во скоро сите земји со квалитетен образовен систем во светот) во минатото, но и сега ги предаваат композитори. Значењето на вклучувањето на композиторите во наставата е многу големо. Уште во минатото, на пример, по Втората светска војна основањето на сите најзначајни институции од областа на културата, музичката уметност го понесуваат композиторите. Имиња како: академик проф. Властимир Николовски, проф. д-р Драгослав Ортакоски, проф. д-р Тома Прошев, проф. Томислав Зографски, проф. д-р Сотир Голабовски, проф. Михајло Николовски, но и следните генерации: проф. Благој Цанев, проф. Стојан Стојков, проф. д-р Димитрије Бужаровски, проф. д-р Томе Манчев, проф. Живоин Глишиќ, проф. м-р Гоце Коларовски, проф. м-р Јана Андреевска се само дел од композиторите и музиколозите кои покрај својата творечка

активност делуваат и како професори на Одделот за музичка теорија и педагогија. Најпрво мора да се спомене дека композиторите во повоеното време на нашата држава своето образование го стекнуваат во повеќе европски центри за потоа тие да го креираат музичкото образование во нашата земја. Едукацијата на еден композитор е исклучително обемна и тешка, поаѓајќи од фактот дека тој треба да научи и сознае сè што е создадено од аспект на музичка креација во севкупното човеково постоење, како историски континуитет но и како конкретни видови, стилови, форми на творештво за оттука - па натаму тој да може да создаде нешто ново, сопствено, воедно создавајќи ја македонската музичка историја и иднина. Дел од овие знаења композиторите им ги пренесуваат на студентите на одделите за музичка теорија и педагогија преку повеќе предметни програми - хармонија, вокална и инструментална полифонија, музички форми со анализа, основи на оркестрација, хармонска анализа. Одделно секоја предметна материја навлегува длабоко во музичката креација, хармонија - јазикот, граматиката на музичкото творештво; вокална и инструментална полифонија - музичките говори на минатото кои обилно ја наоѓаат својата примена во сегашните музички стилови; музички форми со анализа - темелно и многу сериозно истражување и навлегување во мислата на еден творец, неговото творештво и неговиот печат врз севкупната музичка историја; познавање на музички инструменти со основи на оркестрација - применето знаење за сите инструменти и нивно користење од помали ансамбли па сè до симфониски оркестар, понатаму како сознанија кои наставникот по музичко образование може да ги искористи за формирање на репертоар на различни видови на ансамбли од учениците во основните училишта, мандолински оркестри, нивно конкретно вклучување во вештините на исполнителската уметност. Но, во студиската програма на еден наставник по музичко образование е вклучено и развивањето на многу други вештини кои помагаат за соодветно усовршување и разбирање на музиката воопшто, пијано - предавани од врвни пијанистички имиња од нашата земја, историја на музиката - предавани од музиколози, хорско диригирање и хор - предавани од страна на диригенти, што значи навистина квалитетна наобразба која не би можела ниту да се спореди со знаењето кое го стекнуваат наставниците дипломирани на Педагошкиот факултет.

Меѓу останатите сознанија кои идните наставници по музичко образование ги стекнуваат во текот на својата едукација и кои се од особено значење за нивната работа со учениците во основните училишта се развивање и зачувување на традицијата, културата и идентитетот, преку изучувањето на изведување на народни инструменти или пак специјализацијата покрај останатото и како музички теоретичар - педагог,

наставник по народни ора и песни. Студентите можат да изберат во текот на своите студии и хор и хорско диригирање, по што можат да основаат и водат хорови, но можат и да следат предмети на Одделот за цез и повторно да формираат ансамбли во основните училишта. Што значи, можат целосно да ги задоволат потребите за нови знаења, искуства и развивање на креативноста на сите млади умови на нашата земја.

Сите држави од секогаш се стремеле (без оглед на политичкото и религиозно уредување) образованието да го подобруваат и да создаваат услови за поквалитетно и секогаш постручно ниво. Според сè што е претходно наведено - доверувањето на наставата по музичко образование во петто одделение на дипломиран музички теоретичар - педагог ќе претставува еден успешен чекор кон постигнувањето на најважните образовни цели - квалитет, стручност и професионалност.

Користена литература

- Бужаровски, Д. (1989). *Историја на естетиката на музиката*. Скопје: ФМУ.
- Голабовски, С. (1999). *Историја на македонската музика*. Скопје: Просветно дело.
- Коловски, М. (1993). *Сојуз на композиторите на Македонија 1947-1992*. Скопје: СОКОМ.
- Љ. Ајдински. (2009). Кон развојот на институционалната заштита, рехабилитација и образование на хендикепираните лица во Македонија, *Journal of special education and rehabilitation*, превземено на 5 февруари 2010 од http://jser.fzf.ukim.edu.mk/index.php?option=com_content&view=article&catid=50%3A2000-34&id=411%3A2009-08-08-19-32-07&Itemid=58